

Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԱՐՔԵՊԻՄԿՈՊՈՍ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՆԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ 130-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(3 նոյեմբերի 2004 թ.)

«Տուա ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկինս և յերկրի, որպէս առաքեաց զիս Հայր և Ես առաքեմ զձեզ: Գեացեք այստեղևրն՝ աշակերտեցեք զամենայն հեթանոսս. մկրտեցեք զնոսս յանուն Հոր և Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ: Ուսուցեք ևոցա պահել զամենայն՝ զոր ինչ պատուիրեցի ձեզ: Եւ սահասակ Ես ընդ ձեզ եմ զամենայն աւորս՝ մինչև ի կատարած աշխարհի»:

(Մատթ. ԻԸ 18-20)

«Յանուն Հոր և Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ. ամէն»:

Շնորհազարդ Վեհափառ Հայրապետ, Ձերդ Սրբություն Տ.Տ. Գարեգին Բ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց,

Գերաշնորհ սրբազան եղբայրներ, բարձրապարիվ և հարգելի ներկայացուցիչներ հայ մրավորականության, գիտության, մարզի և մշակույթի, ուխտյալ և զինվորյալ միաբանություն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի, սիրելի րեսչական և դասախոսական կազմ Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի, սիրելի սաներ և սիրելի ժողովուրդ,

Նախ փառք եմ փալիս Աստուծո և երախտագիտություն եմ հայտնում Վեհափառ Հայրապետին՝ այս կարևոր փարենշումի առիթով կատարվող Ս. Պատարագի մատուցումն ինձ վերապահելու համար: Ապա՝ ողջունում եմ բոլորիդ ներկայությունը: Արդարև, բազմանշանակ ու բազմախորհուրդ է Գևորգյան Ճեմարանի 130-ամյա փարեղարձի այս հանդիսավոր նշումը, և այս պահին, համախորհուրդ ու միաբան, բոլորս եկել ենք Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի այս սրբազան կամարների ներքո մեր հարգանքի փուրքը մատուցելու այս վեհ հասարակությանը ու նրա կատարած նվիրական գործին:

Ինչո՞ւ ուզեցի որպէս բնաբան հիշեցնել Քրիստոսի վերջին պատգամը: Այն պատճառով, որ աշխարհով մեկ սփռված բոլոր քրիստոնյա Եկեղեցիներն ունեն հոգևոր դպրոցներ, որոնց բոլորի հիմնական նպատակն ու աշխատանքն է՝ իրականացնել աստվածային այդ պատգամը: Քրիստոս Իր աշակերտներին առաքեց աշխարհով մեկ՝ փարածելու համար Իր աստվածաբարոզ ճշմարիտ ուսմունքը և վեհ հավաքը: Նրանցից երկուսը՝ Ս. Թադեոս և Ս. Բարդուղիմեոս առաքյալները, եկան Հայաստան, և զույգ առաքյալների քարոզչությամբ

եպիսկոպոս Տեր-Մկրտչյանը, Գարեգին Կաթողիկոս Նովսեփյանը, Գևորգ Զ Կաթողիկոս Չորեքչյանը, Մեսրոպ Մազիսպրոսը, Երվանդ Տեր-Մինասյանը և շար ուրիշներ: Աստվածաբանների, Ս. Գրքի մասնագետների, հայագետների, կանոնագետների, արվեստաբանների, ձեռագրագետների, պարմաբանների, բանասերների մի հույլ, որոնք նպաստեցին գիտական բոլոր այս բնագավառների աննախընթաց զարգացմանն ու վերելքին:

Այսպիսով, 1890-ական թվականներից Գևորգյան Ճեմարանը մինչև իր փակվելը գերազանցորեն է կարողանում կարարել իր բուն առաքելությունը, քանի որ հոգևոր-գիտական փարբեր բնագավառներում հմտացած ու հոգակ նվաճած այդ եկեղեցականները նվիրվում են եկեղեցակազմակերպչական և գիտամանկավարժական գործունեությանը: Իսկ դարձյալ ճեմարանավարտ բազմահարյուր քահանաներ մեկնելով Նայոց աշխարհի ամենախույզուղերը, փայլուն կերպով իրականացնում էին ծխական հոգևոր հովվի երախտաշատ ու աստվածահաճո սպասավորությունը:

Արժան է հիշարակել, որ այդ նույն ժամանակահատվածում Նայ Եկեղեցին բախտ ունեցավ Կ. Պոլսո հայոց Պատրիարքության հովանու ներքո հիմնադրելու Արմաշի հոգևոր դպրանոցը, որի շրջանավարտ լուսամիր ի հավաքավոր եկեղեցականները մեծ հաջողությամբ կարողացան նույնանման առաքելություն կատարել ողջ Արևմտահայաստանի փարածքում: Նրանց մեծ մասը մինչև վերջ մնալով ժողովրդից անբաժան, զոհ դարձավ Մեծ Եղեռնին: Իսկ վերապրողներից շարերը բախտորոշ դերակատարություն ունեցան հեղեղեռնյան Սփյուռքի եկեղեցական կառույցների ստեղծման ու կազմակերպման գործում՝ համախմբվելով նախ Երուսաղեմի հայոց Պատրիարքության շուրջ, ապա ընդարձակելով իրենց գործունեությունը Մերձավոր Արևելքի երկրներում, Ամերիկայում և Եվրոպայում՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և Ամենայն Նայոց Կաթողիկոսի օրհնության ներքո:

Վերադառնալով Գևորգյան Ճեմարանի գործունեությանը, ասենք, որ Ճեմարանն այնպես էր թրծում հոգիները, պատրաստում ու կազմավորում մտքերն ու սրտերը, որ նրա շրջանավարտ սաներն անմնացորդ նվիրումով էին կատարում իրենց սրանձնած առաքելությունն ու աշխատանքը:

Նայրնի է, որ Գևորգյան Ճեմարանի շար շրջանավարտներ հայ ազգագրական ողջ շարժման ընթացքում իրենց մարտղ կյանքը ընծայաբերեցին Նայրենիքի գոհասեղանին: Նրանցից շարերն էլ գործուն մասնակիցներից ու կերտիչներից հանդիսացան Մարդարապարի հերոսամարտի և 1918-1920 թթ. Առաջին Նանրապետության, ապա Խորհրդային շրջանի պեղական կառույցների ձևավորման և գործունեության:

Ունենալով Մայրավանքում գտնվելու պատրիարքությունն ու երջանկությունը, Ճեմարանն առաջնահերթորեն է միշտ վայելել Նայոց Նայրապետների մշտասևեռ ուշադրությունն ու գուրգուրանքը: Որպես գլուխ Եկեղեցվո՝ Նայրապետները միշտ նպատակադրել են մեր ժողովրդին ու հավաքացյալներին պարզել լավ պատրաստված, հավաքավոր ու նվիրյալ հոգևոր գործիչներ ու քարոզիչներ: Այս հանձնառու մտքեցումն ու կեցվածքը շարունակվում է նաև այժմ:

Նման մտքորումներով ինչպե՛ս կարող ենք այս պահին համագումար ներկաներս, այնպես, ինչպես մեր ողջ Եկեղեցին ու ժողովուրդը, չխոնարհվել Գևորգ Դ Կաթողիկոսի հիշատակի, նրա թողած գործի ու վաստակի առաջ: Չգնահատել, շնորհակալ ու երախտագետ

չլինել հաջորդող մյուս բոլոր Հայրապետների վերաբերմունքի նկատմամբ հանդեպ Հայաստանյայց Եկեղեցու այս թրձարանը:

Առանձնահատուկ ընդգծվածությամբ ցանկանում են հիշարակել երկու երախտաշար մեծանուն Հայրապետների՝ Գևորգ Զ Չորեքյան և Վազգեն Ա Կաթողիկոսների վճռորոշ դերը Ճեմարանի վերաբացման և հաջորդող փաստաբանական կերպի վերելքի գործում:

Հազար փառք Աստուծո, այսօր շար բարենպաստ պայմաններում շարունակում է իր արգասաբեր գործունեությունը Ս. Էջմիածնի վերստին Գևորգյան անվանյալ Հոգևոր Ճեմարանը, այժմ արդեն բարձրագույն ուսումնական հաստատության կարգավիճակով:

Թվարկված առանձնահատկություններին գումարվել է նաև այն բարեպալտե հանգամանքը, որ այժմ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի գահին արժանապես բազմել է մեր ժամանակների եռանդուն ու ժրաջան Հայրապետը՝ Նորին Սրբություն Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ փոքորված միևնույն հավարթով ու նախանձախնդրությամբ, Ավետարանի փարածման նույն մտահոգությամբ, Հայ Եկեղեցին զորացնելու նույն վճռականությամբ: Եթե ժամանակին Հայաստանում Գևորգյան Ճեմարանը միակն էր, Եվս մեկ հանգամանք: Եթե ժամանակին Հայաստանում Գևորգյան Ճեմարանը միակն էր, ապա այսօր նրա հետ միասին գործում են Սևանի ու Շիրակի նրա կրթսեր հոգևոր դպրոցները: Նրանք ևս պարված են հայրապետական նույն խնամքով ու հոգածությամբ:

Հոգևոր-կրթական նման նպարակաուղղված գործունեությունը նրա համար է, որ մեր Եկեղեցին ու եկեղեցական դասը կարողանան հավարարին գրնվել Քրիստոսի սրբազան պարգամին, սիրով սրանձնել ու սրբությամբ կարարել այդ պարգամը, որպեսզի հոգևոր դպրոցների ուսումնական հարկերից դուրս եկած, հավարթով ու գիտելիքներով գրնված ու թրծված եկեղեցականներ, բուրս, պարարատ լինենք փարածվելու մեր ժողովրդի մեջ միևնույն ամենահեռու վայրերը, լույս-հավարթ փանել-բաշխելու այնպեղ: Որպեսզի Ս. Էջմիածնի, Հայաստանյայց Եկեղեցու, քրիստոնեական մեր սուրբ հավարթի սիրո շաղախով շաղախված հավարարին նվիրումով հնարավոր լինի կրթել և ուսուցանել, մխթարել ու միավորել մեր ժողովրդին Ավետարանի ու նախնյաց այդ սուրբ հավարթի մեջ:

Ուրախություն է նաև, որ մեր Եկեղեցու կրթական հաստատություններ կան ոչ միայն Հայաստանում, այլ նաև Հայրենիքից դուրս, որոնց մեջ պարարատվում են նույն նպարակին նվիրված լուսավոր, մարաղ հոգիներ: Դրանց անդրանիկը Երուսաղեմի Ս. Հակոբյանց ժառանգավորացը և ընծայարանն է: Անթիլիասի դպրեվանքը և Կոստանդնուպոլսո Պարրիարթության փոքրիկ, բայց նույնքան կարևոր հոգևոր դպրանոցը: Իսկ Ամերիկյան ցամաքամասում իր ժրաջան աշխարանքն է կարարում Միացյալ Նահանգաց Արևելյան թեմի Ս. Ներսես Շնորհալի ընծայարանը:

Այս բոլորն անվերապա իրավունք են փալիս մեզ ասելու, որ Հայ Եկեղեցին գերազանցորեն գրնվում է իր առաբերության վավերական կոչման մեջ, քանի որ հավարարմությամբ է կարարում Հիսուսի ավանդած աստվածային պարգամը:

Գևորգյան Ճեմարանի հոբելյանական փոնակարարության այս պարտե առիթով ուրախության, գոհունակության ու հպարտության հետ մեկտեղ մեզ մնում է վերագիտակցել ու վերարժեվորել այս բոլորը: Ապա վերահասարարել մեր համոզումը, որ Հայ Եկեղեցին հայ ժողովրդի ու հավարացյալների համար հանդիսանում է հոգևոր ու հայրենասիրական այն ապահով նավը, որն ընթանում է աստվածային ծրագրի ու փնթրիմության համաձայն: Իսկ

եկեղեցականներս կրողներն ենք Ավերարանով Աստուծո նախասահմանած ճշմարտությունների, որոնց իրականացմանը պիտի շարունակենք ծառայել անշեղորեն:

Ահա այս մտածումներով ցանկանում ենք մեր խոսքը ուղղել Գևորգյան Ճեմարանի և բոլոր հոգևոր կրթարանների մեր սաներին:

Մի րեիլի ուսանողներ, շնորհ ու պարեհությունն է, որ, արձագանքելով Աստուծո անսրի-նությանը ձեզ շնորհված կոչման ձայնին, դուք ընտրել եք հոգևոր ասպարեզում ծառայելու դժվարին, բայց օգտակար ու պարվավոր առաքելությունն ու ճանապարհը: Կրթական ձեր օջախներում դուք այսօր պարաստվում եք, որպեսզի վաղը դառնաք քարոզիչներ, հովիվներ: Այսինքն՝ ժողովրդի սպասավորներ ու հոգևոր լուսավորներ: Ժողովուրդն այսօր մեծ կարիքն ունի հոգևոր մարակարարման թե՛ Նայաստանում, թե՛ Նայաստանից դուրս: Նա պահանջում է հոգևոր սնունդ: Վաղը դուք է, որ պիտի ստանձնեք դարերով սերնդեսերունդ փոխանցվող հավատի ջախը, պիտի փորձեք դիմագրավել Եկեղեցու առջև ծառայող մար-պահավորներին ու ձեր կյանքով ու գործով պիտի պարաստան գտնեք այդ հարցադրում-ներին:

Ուրեմն ձգվեք ուսումնառության փարիներն օգտագործել ամբողջական արդյունավե-րությամբ և ձեր անձերը պարարասել Աստուծո Մուրբ Սեղանի առաջ կապարյալ սպա-սարկության համար:

Թող Աստված օրհնի ձեզ և ձեր անձերի ընծայաբերումը ընդունելի դարձնի Իր Մուրբ Գործի համար:

Թող Աստված ապահով ու հաստատուն պահի Ս. Էջմիածնի Գևորգյան Նոգևոր Ճեմա-րանը՝ իր փեսական, դասախոսական և ուսանողական կազմով առաջնորդելով այն դեպի նորանոր բարձունքներ:

Թող Աստված անսասան պահի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը և Նայաստանյայց Առաքե-լական Ս. Եկեղեցին՝ արևաշաք ու երջանիկ գահակալական առաջնորդությամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Նայոց Կաթողիկոսի՝ ի փառս Մուրբ Երրորդության և ի վայելումն մեր ժողովրդի:

«Շնորհք, սէր և խաղաղութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ևղիցի ընդ ձեզ, ընդ ամենեկսուսնդ. ամէն»: